

ZENTA és VIDÉKE

HELYI ÉS VIDÉKI KÖZÉRDEKŰ HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztői helyiség:
Kigyó utca, 262 szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők
Kéziratok nem adódnak vissza.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetsi díj:
Egész évre 4 frt — Félévre 2 frt — Negyedévre 1 frt
Egyes szám ára 10 kr
Hirdetési díjak: Egész oldal 20 frt — Fél oldal 10 frt
50 kr — Negyed oldal 5 frt 50 kr
Bélyégdíj minden hirdetés után 30 kr.

Kiadói hivatal:
Schvarcz Sándor könyvkereskedése, hova a előfizetések és hirdetések intézendők és ezek díjai fizetendők
NYILTÉR PETIT SORA 15 KRAJCSAR.

Előfizetési felhívás

„ZENTA és VIDÉKE“ III. évfolyamára,

Az új év közeledtével tisztelettel és megerősült bizalommal folyamodunk n. é. olvasóközönségünkhöz, hogy lapunkat eddig tapasztalt becses jóindulatába és pártfogásába továbbra is megtartani sziveskedjék.

Élénk tudatában vagyunk folyvást annak a kötelezettségnek, melylyel programunknak tartozunk, hogy t. i. a „Zenta és Vidéke“ minden időben, mindenkitől teljesen független irányban szerkesztessék.

S épen ez ok miatt, most, előfizetési felhívásunk alkalmából nem használunk semmiféle hangzatos szavakat, nem teszünk semmi üres ígéretet; csupán a „Zenta és Vidéke“-nek eddig megfutott pályájára hívjuk fela t. közönség szives figyelmét, mely a szép, jó és nemes dolgoknak önzetlen s folytonosan független irányban való műveléséből állott.

Ezt az irányelvet fogja lapunk jövőre is képviselni.

A „ZENTA és VIDÉKE“
szerkesztője és kiadó-tulajnososa.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 4 frt,
Fél évre . . . 2 frt,
Negyed évre . . . 1 frt.

TÁRCZA.

Szilveszter.

Lejárt ez év is, úgy a hogy!
S kimulva im sirjába rogy.
Szegény, tovább nem élhetett,
Utóda jött, s az öreget
Belökte
Durván a sirgödörbe.

Biz így van az, hiába már,
Öregre csak kész sirja vár.
Hisz nem nap ő, hogy újra itt
Főlkelve, szórja sugarait.
Ha lement,
Maradjon csak oda lent!

Sirjára könny nem hull nagyon,
Szegényen élt, nem gazdagon.
Adott jót is, ha kedve telt,
Többször borította gyászleplel
Szívünkre . . .
S nem kért, hogy azt tegyék le.

Jámbor, türelmes arca volt;
Hol orra puskaport szagolt:
Szaladt onnan, futott tovább,
Féltette nagyon a fogát.
Hiába!
Nem sok mersz volt inába!

Pajkos gyerek vigyorgva rá,
Sok tyukszemét taposhatá . . .
Pardont kérő beszéddel ő
Hajlongva készen állt elő.

1890. decz. hó végén.

Letűnt esztendő.

A mulandóság, kereke ismét egy évet morzsolt le az idők méretéből.

Egy évvel tehát ismét öregebbek vagyunk! De vajjon tapasztalatokban gazdagabbakká lettünk-e?

Ha e kérdést pusztán városunk közügyeire vonatkozólag akarjuk felteni, és továbbá, ha a tapasztaltakban gazdagabbakká váltak alatt kizárólagosan Zenta polgárságát értjük, úgy a kérdésre határozott s örvendetes **igen**-nel kell válaszolnunk.

Ez örvendetes „igen“ pedig a tisztességes, higgadt elemekre kétszeresen jólesőleg hathat, mert a józan tapasztalatokban való gazdagodás és az ebből levont észszerű tanúság, Zenta összlakosságának 99% százaléknál csakis a letűnt esztendőben mutatkozott — annyi év után — újra ismét helyes irányban.

Ámde jobb későn, mint sohasem . . .

Igen, az 1890. év volt nálunk az az idő, melyben a tisztos polgárság okos része végül be kezdte látni azt, hogy őt egyes, közibük tolakodott emberek elkábították, testvért a testvérré, jóbarátot a jobarátra uszították és csak azért, mert azoknak önző céljaik, vagy alávaló bosszuszomjuk kielégítése így kívánta.

Szent igaz,
Gyáva volt, a fülig az!

No, de meghalt! Nyugodjon ott
Sirjában; egy jól megfontolt
Koszorút csak megérdemel,
Kit oly könnyen felednek el.
Az öreg,
Kit utóda öle meg.

Dömény József.

Egy aggastyán emlékeiből.

A ki, mint én, emlékezésemmel majdnem e század elejéig látok, sok mindent elgondolhat, midőn a mai fejlett világ hírlapjait olvassa. Azokra a régi jó időkre emlékezik vissza, melyeket az tart csak jóknak, a ki nem ismerte. Men-nél nagyobb a haladás, annál jobb az idő, habár a civilizáció szintén sok rosszat hoz magával.

Nagy érdekléssel szoktam olvasni a Pasteur nagybuzgalmu működését a legborzasztóbb kór: a veszettség meggyógyítására, s eszembe jut, hogy valaha találkoztam a jabloncai bíróval, ki abban a hírben állt, hogy tudja a veszettséget gyógyítani.

Régen volt már, 1831-ben, midőn én az Esterházy herceg csobánczi uradalmában „iródiák“ valék. Akkor még nem létezett az „urnok“ szó. A Balaton kies vidékéről áttettek a szádvári uradalomhoz Tornamegyébe. Előbb azonban még egy kicsit a bujaki uradalomban is kellett iródiakoskodnom. Itt, hivatalos utam közben esett meg, hogy betértem Jabloncán a bíró házához. Bíró uram valami téztaféleből kisebb nagyobb golyókat gömbölyített.

Az embereket és eseményeket elfogulatlan lélekkel bírálónak tehát Zentán az elmúlt év utolján arra a végmeggyőződésre kell jutnia, hogy **a népnek kinyílt a szeme, lejárt idejük — a hamis profétáknak.**

A közéletnek számtalan lezajlott mozanata az, mely a figyelmes szemlélőt erre a jogos és örvendetes meggyőződésre utalja . . .

Es ez fölötte sokat, nagyon-nagy jót jelent minálunk!

Nincs is itt más tennivaló, mint a becsületes józan embereknek egymással keznet kell fogni, hogy a megkezdett uton tovább haladva, a tiszta buzától teljesen külön válaszzák a konkolyt, s ezt szórják ki illő helyére, a szemétdombra.

És mi, a feltűnt jelenségek után, erősen hiszszük, hogy nap-nap után több lesz azoknak a polgároknak a száma, kik a falaink között duló ádáz harcokat lelkökből s testökből megunva és megutálva, Zentán elvégre egy békés jövőt teremteni, az új évben készek fognak lenni.

S mindazon nemes igyekezeteket, melyek a reménybeli, áldásos célt — **városunk szebb s jobb jövője érdekében** — előmozdítani hivatva lesznek, a „Zenta és Vidéke“ mindenkor, minden tőle telhető erővel istápolni fogja.

A fentebb vázolt édes meggyőződéssel veszünk hát bucsut az ó évtől, s egy,

„Mit gyurogat?“ — kérdém.

„Hát kérem, — felelte, — ma hajnalban veszett farkas tört a faluba s megmárt több ebet és marhát. Hála istennek, embert nem. Az állatokat ezzel majd kigyógyítom.“

„Miből van ez a tézta?“

„Tiszafa-porból és rozslisztből. Ez a mi családunk titka. Atyám tanulta az apjától, ez meg a nagyapjától, a ki pásztor ember létére sokat tudott.“

A bíró levett a gerendáról egy rőfnyi dorongot, arról vasráspolylyal lereszelt fél maroknyi port, összekeverte rozsliszttel s úgy gyurta a golyókat. Egész vidék szentül hitt a gyógyerejében.

„Hát terem itt az erdőben tiszafa?“ — kérdém.

„Itt nem, hanem a szádellői völgyben. Ez is onnan való.“

Ott magam is láttam aztán néhány tiszafát diszleni szikraormon, köves bérczen.

En akkor is, most is, hajlandó valék az efféle csak babonának tartani, de hát az élőfákban van a gyógyerő, s ki hitte volna valaha, hogy a khinin-héj megszünteti a lázat?

Valaha a nyirfa volt az én kedves fám, mert üdítő italt adott. Ma már alig ismeri valaki. Ha egy vén nyirfát kora tavasszal megfúrtak, megcsapoltak, készséggel nyújtá nekünk a fris savanyus italt, mely a mai söröző, szikvizzel élő világnak már nem kell.

Emlékezem, hogy 1823 József napján, mint logikus diák, mely vidáman vettem részt a szombathelyi terjedelmes nyirjes nyirviz-szüretén. A szőlőhegyen sem csapnak ma olyan mulatságot.

Később, midőn a gymnasiumot elvégeztem, a jogra Győrbe mentem. A győri akademia akkor nagy hírben állt. Még Wittenberghől is volt há-

még a meggyőződésnél is édesebb remény-nyel üdvözöljük az 1891-ik esztendő.

Adjvn a mindenható Isten Zenta városának

Boldog új évet!

Szalmaláng — örök tűz!

Sajátságos természetet is adott a Mindenható egy-némely embernek!

Pl. Mond csak az illetőnek, hogy ez és amaz eszmét mily szép és hasznos dolog lenne megvalósítani, s meglásd! micsoda hévvel karolja fel az igazán nemes gondolatot; mily lelkesedve beszél a megvalósulás után bekövetkezendő, szebb jövőről, mely — szerinte — annyi, mintha már meg volna; sőt egy jobb érzelmetől sarkaltatva, miképen buzgalkodik részéről áldozatot is hozni, csak hogy a felszínre került nemes eszme megvalósítható legyen.

És az a valaki, a ki az érdekes eszmét először megpendítette, már-már túlradni kezd örömben, hogy ime: legközelebb elérkezik az a bizonyos „jobb kor”, mely után „százak epednek!” — midőn végül egy napon arra kénytelen felébredni, hogy az illetőknél a nemes hév, a lelkes beszéd, a buzgó áldozat, mind-mind szalmaláng volt csupán. . . . A „szikra” „tűzet fogott” ugyan, de a mily hirtelen meggyuladt, oly hirtelen el is aludt! . . .

Ilyen természetet oltott a teremő — sajnos! — igen sok zentai ember lelkébe is.

Megvan ugyan itt is a jóra való hajlam, a szép és nemes eszmék iránti fogékonyság; de hiányzik a — **k i t a r t á s, a l é l e k - p r ö b a k ö v e.**

Hogy többet ne említsünk ott van a „Zentai I. nőegylet”, ott a „zentai közművelődési egyesület” ügye.

A helyi sajtó felszólalásaira az I. nőegylet egy evnek előtte dicséretes buzgalommal új életre ébredett; az erkölcsi támogatáson kívül számosan siettek filéreikkel alapítóját növelni, mely ma már tekintélyes összeget képvisel; az egész város tisztés polgársága a legszebb reményeket kötötte az egyesület újra-ébredéséhez, — és mégis! mit értünk el vele? Mindössze, **egy — karton bált!**

Pedig sok szűkölködő család van ám e városban, kiknek jelenlegi nyomorán a nőegylet segíthetne! Hát azoknak a szegény-sorsu árva iskolás gyermekeknek mily nagy a számuk, kik kellő, téli ruha hiányában kékre-zödre fagyva jönnek fel, e kemény hideg időben a távol eső iskolákba!

Vajjon mindezeket segíteni, nem e a nőegyletnek lenne hivatása?!

rom hallgatója. Ezek nemzeti viseletben jártak; háromszögletű kis kalap, fehérnyakkendő, ószabású német mellény, bokáig érő hosszú frak nagy fehér érző gombokkal; térdig érő nadrág, hosszú harisnya, csattos cipő, a talpa tele fejes szögekkel, simára borított arcz, kezökben vaskarikák, hegyes szögben végződő vastag bot. Jó módú szülők gyermekei lévén, ruhájuk kelméje finom vala.

Különben a magyar joghallgatók viselete is nemzeti volt akkoriban: alacsony tetejű, széles karimájú magyar kalap, széle beszegve széles fekete szalaggal s ugyanolyanul körül kötve, úgy hogy hátul a csipőig csüngött alá; aranyrojtos nyakraváló, zsinóros, pitykés mellény, kurta dolmány, gazdag sujtású szűk nadrág, hegyes orru, patkós sarku kordorvány csizma, nagy taraju acél sarkantyúval, fölüli selyem rojtjal és rózsával ékítve; fekete süjtásos, narancs szín, hosszú galéru ujjas szűr, a kézben sárga réz fokos. Így képzelje az olvasó az akkori nyalka jogászt.

De ime, hová révedeztem el a tiszafából. Hiába, aggok szokása. — talán kiváltsága is, — hogy sok jutván eszükbe, egy füst alatt sok mindentől beszélnek. . . .

A nagyurak nagy része a 30-40-es években külföldi fürdőknél és városokban költött el jövedelmét, mondván, hogy csak ott találják kényelmet! A kis földes urnak (kevés kivétellel) volt sok agara, pipája, de könyvet nem vett, lapot nem tartott. Az iparos, kereskedő világ nagy része idegen nyelvet beszélt. S olyan nép, mely ma „olvasó kört” alakít, nem létezett. A jobbágy úgy szólván oda volt kötve ura jászolához mint az igavonó állat. Ő végezte robotba a mezei munkát s hogy jól végezze, sarkában járt az urasági hajdu, mogyoró páczával. Szántani, vetni csak úgy tudott, a mint apjától tanulta „hidó” korában. (Tornamegyében „hidó”-nak nevezték el a sühedert, ki szántáskor az ökröt szarvára kötött istrággal, a lovat pedig kötőféknél fogva, vagy pedig nyeregből, a barázdában vezető és hajtja.) A régi jó időkben az eke is nagyon csikorgótt-nyikorgott. A magot sem vetették el, hanem szórták. A boronálás pedig tövissel, primitív módon történt. Másképp gazdálkodtak akkor, mint ma. A jobbágy végezte a többi munkát is: aratott, behordott, csépett, nyomtatott, s a gabonát is — ha volt vevő — a sáros, rossz utakon ő szállította a piacra — robotban.

Avagy talán azt várja az I. nőegylet tiszt. választmánya, míg az alap-tőke 40-50,000 ezer forintba emelkedik? addig pedig csupán papirosos **bali meghívókon** szerepljen az egyesület neve?

Ez nem jól így. Az alapszabályok mást mondanak! —

Itt van továbbá egy másik, felszínre hozott magasztos ügy: a „Zentai közművelődési egyesület”. Nem tudni már egy hónap óta semmit. El-e még vagy meghalt születése után azonnal!

Talán itt is a — szalmaláng? . . .

Már pedig, ha Zentának ez idő szerint valamire szüksége van, bizonyára egy ilyen, az érdeklődést összegyűjtő és együtt-tartó egyesületre **van szüksége!**

A legmélyebb tisztelettel hívjuk fel ugyanazért a nevezett egyesületet — ott is! itt is! — az intező egyénre, lassan oda, hogy folytonos és áldást hozó munkálkodásaikkal városunk tisztés polgárságában egyleteik iránt a buzgó érdeklődést ne csak fentartsák, de a felszított, nemes tűzet folyvást és folyvást éleszték, hogy az eddig tanusított érdeklődés minduntalan új tápot nyerjen, a n. é. közönség támogatása, felköltött nemeslelkűsége ne pusztán „szalmaláng”, hanem **„örök tűz”** legyen!

Helyi és vidéki hírek.

— **Kitüntetés.** A hivatalos „Budapesti Közlöny” decz. 23-iki száma hozta azon legfelsőbb kéziratot, mely szerint a király Appel Ede zentai rkath. alesperes-plébánosnak és gymn. érseki biztosnak, a B. Sz. Máriáról nevezett mezei czimzetes apátság adományozta. — Szeretve tisztelt lelkipásztorunknak ezen magas egyházi méltósággal történő kitüntetése városzerte minden becsületes ember keblében a legnagyobb örömet keltette, és csak a meghamisíthatlan közhangulatot tolmácsoljuk szerény szavainkkal akkor, midőn apát ő nagyságának a hódoló tisztelet kifejezése mellett, ezen alkalmából minden jót kívánunk.

— **Felolvasás.** A gymnasium rajztermében 217 egyén jelenlétében tartott meg ma egy hete az adventi időszakban utolsó felolvasás. Először Benedek Elek hittanár olvasott fel „A rómaiak életéről a kereszténység első századaiban”, utána Szűcs Lajos igazgató olvasott egy részletet „A jó egészség című könyvből. Végül tudtára

Néha-néha volt nagy termés. A herceg Esterházyak kisvárdai uradalmában 1822-ben olyan nagy volt, hogy a gabna nem fért a tágas magtárakba, hanem garmadákban szabad ég alatt állt a szérükön. Vevő nem jött, nem kellett senkinek. A főgazdástól rendelt érkezett, hogy kétszáz pozsonyi mérőt föl kell szállítani a rozsnóvi piacra. Van hozzá elég jobbágy! Hat napba került az oda szállítás. Míg a kisvárdai, onnan Rozsnóvíg a szádvari uradalom jobbágjai szállították. Én Rozsnóvíghez legközelebb, Almáson lakván, nekem jutott az eladás gondja. Négy heti-vásár kellett hozzá, míg tuladhattam rajta; vékánként egy huszasért, (50 kr. kongó.) Dobsinai és széppességi kenyérsütő kofák vették meg. Ilyen időben szokták volt az mondani: „Magyarország megful a maga zsirjában.” Most nem mondják, most az államadósággal fulasztó voltától kell félni.

A régi jobbágy egészen más volt, mint a mai nép fia. Munkás, türe, de igen megregulázott nép, mely előtt kis-király volt a hajdu s valóságos király a szolgabíró. Oktatásával nem törődtek. Hallott babonás mesét, zsvány-kalandot, rémhítoriát, de egyebet nem.

A lelkipásztorok legnagyobb része is inkább lenézte, mint oktatta. Emlékszem egy papra, ki röstelt fölsétálni a szöcskére s csak az oltár küszöbénél morzsolta el a mondandóját. Így 1830-ban Pál fordulása hetfőre (jan. 25.) esvén, ezt így hirdette ki a maga sajátosság tájékoztatásával:

„Holnap Pál fordulása lesz; régente ünnepe volt, de ma már nem az. Hát te butanép (így ezimezte nyáját) tudnád-e te, hogy mi az a Pál, fordulása? Persze hogy nem tudod. Te bizony azt gondold és hiszed, hogy Pál ilyenképen fordult meg, (s megfordult az oltár küszöbén.) Így ni! De nem úgy van ám az! Ez a Pál dühös pogány volt, ki Krisztus urunkat üldözte, kiromolta, esufolta míg aztán megtért. Nem is Pál volt a neve, hanem, hanem hanem. . . .”

Megakadt, nem jutott az eszébe. Én a második padból sugtam oda:

— Saul!

— Csakugyan Saul!

De látni kellett a híveket, a mint derült-ség közepett bölintgáltak felém.

Máskor meg a keddi napra (jun. 29.) eső Péter Pál apostolok napját imígyen hirdette ki:

„Holnapután, kedden, Péter Pál apostolok

adja a jelenvoltaknak, hogy a népies előadások folytatása a nagyobbított első vasárnapján következik. A nagy közönség távozás előtt rendkívüli érdekel szemléltette meg a muzeumokat.

— **Jótékonyság.** Gfrehrer Miklós építkezési vállalkozó ur száz forintot adott a városi tanács utján a gymn. szegény tanulók jutalmazására. Az összeg f. hó 23-án az első időszaki értesítők kiosztása után 11 tanuló közt osztatott szét. A Kohn Sámuel kereskedő ur által kezelt Fischer Eszti-féle alpból 4 gymn. tanuló kapott 5-5, összesen 20 frtot. Mindkét rendbeli nemeslelkű adományért az intézet nevében őszinte köszönetet mond a gymn. igazgatósága.

— **Vadászat.** A múlt héten tartott hajtóvadászat eredménye olyannyira kielégítő volt, milyen Zentán már évek óta nem fordult elő. — 21 puskás által elejtett nevezetesen 108 nyul, 2 darab fogoly és 1 róka. A legtöbbet lőtte (11 drbot) Lukásevits Stevó bátyánk. A sikerült vadászat öröme az este Schambach vendéglőjében Nimród utódjai nagy áldomást tartottak, melyen — a gonosz nyelvek állítása szerint — arra a bizonyos „róka”-ra többen is sikeresen rádupláztanak.

— **Riadalom.** Szerdán d. u. 4-5 óra-kor félreverte a városi toronyór a harangot, a mire lett is olyan általános lőtás-futás, mint annak a rendje. Pedig csupán a Biliczky Pál Eötvös-utcai házában égettek ki Hirschék a kőmenyét, mit azonban a hatóságok nem jelentettek be előre. Ezért aztán Hirschel uramat meg is büntette a rendőrkapitányság.

— **Öngyilkosság.** Máté Jánosné, adai lakos, míg az ura a templomban imádkozott, az alatt a ruházótó kötéllal felakasztotta magát a szoba gerendájára. Mikor az istenházából megjött a gazda, ott találta felesége ránkötözött testét a szobában. Lármát csapott rögtön, jöttek is az emberek seregestül, de mikorára a kötelel elvágták s a hurkot az asszony nyakától megszabadították, a szerencsétlen öngyilkos már kiszenvedett, meghalt.

— **Uj fuvós-zenekar.** Mint értesítünk, a „Zentai önkéntes tűzoltó egyesület” új fuvós-zenekarával f. hó 23-án kötötte meg a rendes szerződést Teleki Bandi. E zenekar a vidéken levő legjobb zenekarok tagjaiból úgy van összeállítva, hogy az, bármilyen műzilést is ki fog elégiteni. Teleki nemes cselekedetét elatans módon bizonyítja az az üzletlen kijelentése is, mely szerint a szokásos két rész mellőzésével minden díjazás nélkül ingyen teljesíti a karmesteri teendőket. Reméljük, hogy a parancsnokság a m. t. közönséggel együtt anyagilag lehetőleg támogatni fogja a kezdet nehézségeivel küzdő zenekart, mely bizonynyal iparkodik magát arra érdemessé tenni.

napja lesz Krisztus urunk akkor adta oda Péter apostolnak a mennyek országa kulcsait. No hát te buta nép, tádnád-e, hogy a menyország kapuja milyen? Persze nem tudod. Te azt gondold, hogy olyan, mint a te istálló kapuja, a melyen a Vilást és Csákót ki és befelé hajszolod. De nem olyan az, hallod, hanem másforma.”

Hogy milyen, azt nem monda el. Én pedig azért idézem a pongyola templomi kis beszédeket, mert mutatják, hogy akkor némely pap mint fogta föl a népies hitészoklat stílusát s mire tartá méltónak a népet.

Léteztek akkor is a nép értelmiségét buzgón fejlesztő papok, de a többség még nem tartá érdemesnek, hogy tanítva oktassa a tudatlanokat. Hiába, ez ama régi jó idők felfogásából folyt. Ma már a hitközség nem buta nyáj, hanem élő lelkek szövetkezete, melynek haladnia kell. Ma már talán az olyan lelkipásztor a kivétel, ki nevelt a tant, hogy a jó pap holig tanul.

A jobági világban a földesurak, nem adóztva, nem sokat dolgozta, szintén keveset törődtek azzal, hogy a sokszertű gazdálkodás rendszerét korán elsajátítsák. Hisz ment minden magától. Ez lett aztán oka annak, hogy mikor egyszer nagyot fordult a világ, mikor adózni, dolgozni kellett azok közül, kik, nem bírtak alkalmazkodni az új idő követeléseivel, sokan elszegényedtek, elpusztultak. Így jutott sok ősi birtokba új földesur, ki szegénységből erős munka és nagy tükörködés útján küzdötte föl magát. Most némelyek szidják őket, mintha mind egy huron pendültek, vagyis esaltak volna. Pedig hát sok nem esalt, hanem fáradhatlanul dolgozott s megérdemlé a jutulmat. És megérdemlé még inkább, ha most már áldozna is a közügyekért szellemi ezélokért úgy, mint a régi földbirtokosok derekabb része mindig eselkedte.

Én nem tartozom amaz öregek közé, kik a maguk elmúlt idejét dicsérik; sőt örülök azon hogy mily váratlanul nagyot haladt a világ, évről-évre, régen eltűnt ifjuságom óta.

Ki tudja, vajjon az új 1891-iki esztendő is micsoda bűmulatos meglepetést fog hozni az emberiségre, micsoda vívmányokkal viszi előbbre e rohamosan haladó világot.

Helyen való tehát egymásnak „boldog új évet”: kívánunk.

R . . . . . Miklós.

Másod karmester Buzás Sándor lesz ki fiatalsága daczára ez ideig Szabadkán már is jó hírnevet nyitott ki magának. Ő lesz nálunk az első, ki a „h e l i k o n” nevű fuvós hangszert mely fogja veltünk ismertetni mely a katona zenekaroknál mai nap már mint az őszhang elengedhetlen kelleke szerepel.

— **Tisztelgések.** Ujjonnan kinevezett, apát-plébánosunknál egymást érik az egyesek és a testületek tisztelgése, hogy őszinte örömtől és megelégedésüknek adjanak kifejezést a megérdemelt kitüntetés fölött. Így decz. 24. a vitanács, 28-án a gazdakör, közs. iskolaszék (kinek ő nagysága elnöke) és tanári kar tette üdvözlő tisztelgését. A közs. tanítótestület, tanhatóságának szeretet főnökét új év napján keresi fel szerencsekívánataival.

— **Megsemmisített határozat.** A közs. iskolaszék Dubniczki Veront, polg. isk. tanerőt segéd-tanítónői állásából rendes-tanítónóvé léptette elő. E határozat megfellebbeztetett azon indoklás mellett, mikép míg Dubniczkyknak nincs még meg teljesen a kellő, polg. iskolákra szóló oklevele, s máris rendes tanítónóvé léptetett elő; addig mellette egy másik polg. isk. tanerőnek, aki az illető szakra rendes polg. isk. oklevéllel bír, — egyszerű segéd-tanítónónek kell maradnia. A felsőbb hatóság ezen indokot elégnak tartotta arra, hogy a jelzett iskolaszéki határozatot megsemmisítse.

— **Gazdaköri közgyűlés.** Nincs városunkban több oly egyesület, mely hivatását, többrendbeli céljait annyira realisan, korszerűen töltene be, mint a „Gazdakör.” És ebben ország-lán-része van az egyet buzgó, tevékeny elnökeinek: Tóth Lajos, gymn. tanárnak. Megis látszott az egyleti tagokon a közgyűlés alatt, hogy ezt ők mind nemcsak jól tudják hanem ezt méltányolni is akarják. Midőn az elnök, évi elnöki előterjesztését előadta, szinte csüggni látszottak a szeretett férfiu — minden szavát. Helyeselték is a mint mondott, pedig a sok szép mondas között elég remény igazságokat megmondogatott gazd'uraméknak. Az elnöki megnyitó után következett a pénz- és könyvtári jelentés; — majd végül a tisztújítás, mely a régi tisztviselőknél újból való megválasztásával végződött. E szerint elnök lett Tóth Lajos; I. alelnök Papp Antal; II. alelnök Burány Jenő; titkár Forray Ferencz; pénztáros Kincses István; könyvtárnok Mészáros Lajos; ügyész Mikosevits József; köri gazdak Erdélyi Lukács és Márkus Márton. — A közgyűlés egyéb határozatairól és elintéztett ügyeiről jövő számunkban fogunk bővebben szólni.

— **Közgyűlés.** A „Zentai önk. Tüzoltó Egylet” évi rendes közgyűlését 1891 január hó 18-án d. u. 2 órakor, a központi népiskol rajztermében fogja megtartani, melyre ugy az alapító tagok, valamint a m. t. közönség beesés figyelmét előre is felhívjuk.

— **Városi közgyűlés.** Zenta képvisellete decz. 28-án rendkívüli közgyűlést tart. Legérdekesebb a tárgysorozatban az a pont, mely a regále-jövedelemnek jövőben leendő kezeléséről lesz hivatva intézkedni, mert a régi eljárás ez év végén megszűnik, a mennyiben Ratkovits semmi módon sem lesz hajlandó többé a regalét kezelni.

— **Helyreigazítás.** Fölkérettünk annak kijelentésére, mikép a „Zentai Ellenőr” előfizetői közé Rezsnyei Aurél, rendőrkapitányunk sohasem tartozott; dr. Glücksthal Adolf és Guszman Ignácz urak pedig azon idő óta szüntek meg a címzett papirosért fizetni, a mióta annak szerkesztője — egyebek között — magát az izr. vallást támadta meg lapjában. Ezt lapunkban helyreigazítás képen tudtul adni a közzé tett névsor után, az igazságunk megfelelőleg tartoztunk, még pedig azzal a hozzáadással, miszerint az elmúlt héten előtünk 14 intelligens ember tett férfias ígéretet arra nézve, (a nélkül, hogy az illetőket erre legkevésbé is provokáltuk volna,) mikép a „Zentai Ellenőr” című szeny-lapot, új évtől kezdve házatól örökre ki fogja tiltani. Bizunk benne, hogy e 14 derék férfiu példáját új év után még sokan követik úgy, hogy a „Z. Ellenőr” 1891. évi előfizetőinek névsóra — melyet lapunk legkö-

zelebb bizonynyal hozni fog — már nagyon, nagyon kis helyet foglal el. — A szerk.

— **Rendőr-ügy.** A rendőrségnek országos álamosítása a belügyminiszteriumban hir szerint komoly megfontolás tárgyát képezi. A legelső kísérlet Bács megyében fogja megtétni (és pedig már 1891-ben), melynek alispánja és Klemm csendőrtiszt közösen javaslatot dolgoztak ki községi rendőrség szervezése és ennek az állami csendőrséggel való összefüggése tárgyában. E javaslat szerint Bács megye 700 egyenruhás és Kropacsék-fegyverrel ellátott községi rendőrt állítana, kik felett a kormánybiztos rendelkeznek s ki az alispán utján egyedül a belügyminiszternek lenne felelős. A községi rendőrség parancsnokságát és vezényletét 6 járási felügyelő, 12 polgári biztos, a s a területhez képest több őrsparancsnok képezné. A csendőrség eddigi hatására, mellett az ellenőrzést is gyakorolná s jelentését a kormánybiztosnak is megküldi. Ha a terv szerencsésen sikerül, úgy egy lépéssel tovább mennek és országszerte állami rendőrséget szerveznek.

— **Betörés az adóhivatalba.** F. hó 17-én éjjel ismeretlen tettesek a bajai adóhivatal tözsomszedságában lévő Bruck-féle ház udvarából behatoltak az adóhivatal helyiségébe és hozzáfogtak az egyik Wertheim szekrény feltöréséhez. Sikerült is ebbe mintegy kalapnagyságu lyukat vájni, de vagy az eszközök elégtelensége folytán, vagy pedig mert reájuk viradt, a betörők itt abban hagyták a munkát és ellillantak. Hátra hagytak egy létrát és egy feszítő dorongot, mely bűnjelek segítségével a rendőrség erélyes uyo mozgást indított és egy gyanus egyént le is tartóztatott.

— **A Felség kegyelemjoga.** Ezt gyakorolta okt. 14-én Ő Felsége király, midőn az id. Hoffmann József és ifj. Hoffmann József ó-kannizsai tanítók Mester János elleni büntnygyben hozott s amazokra marasztaló ítéletét, számos enyhítő körülmény tekintetbe vételével, ez ítéletet feloldotta.

— **A törvénybírák.** Egy rémes kiáltás riasztotta fel a mult héten esti 6—7 órakor az X. városi utcák csendjét. A havon ugyanis egy asszony terült el, egy másik éltesebb nő a * . . . utcánakiramódó férfi-alak után rohant s eszeveszetten ezt kiabálta: „fogják el, üssek agyon!” Az utca népe hajlandó is volt ez izgató óhajt teljesíteni. Az egész járókelő közönség beáradt a szűk utcába, hogy valakit, nem tudni kit, s nem tudni miért elfogjon s agyonüssön. A nagy hajtó-vadászat ezenközben már a harmadik utcát riasztja fel. A tömegeből itt is ott is elzuhant egy ur s az elbukott helygek is szidták az átkozottul sikos, havas utat. De hát ki volt az üldözött? Valószínűleg az a bockoros ember, aki legelől szaladt. Nyomában az éltes, rikácsoló asszony. Egy erősmarku fiatal ember végül eléri, nyakon csipi a bockoros atyafit, földhöz csapja s ráül. Félpercz mulva már az agyonütendő emberen üldögélve pihen a lihegő üldözök nagy része. És megkezdődik a lynch-törvénszék. A bírák szörnyűes komorak. Ki a vádló asszony? A vadászszákmány a n y ó s a . . . Néhányan a bírák közül kiengesztelődve állnak fel a lefőlelt áldozatról. Mi a büne a miért agyon kell ütni? Mit rabolt, kit gyilkolt meg? — Megyverte a feleségét. Csak?! — És a hány ház-as ember állt a szákmányon, mind egyszerre fölkelt és közömbösen széledni kezdett. De a vallatás még folytatódott. Miért verted meg a feleségedet? — Most már az áldozattal szóba is álltak és az felelt keservesen nyögve. Elmondta, hogy nagy takarékossággal, szegény napszamos létére 3 frt. 70 krt gyűjtött össze a karácsonyi ünnepekre egy bögrébe. Ma nézte, — a bögre üres. Felesége

elverte a pénzt, — ő pedig erre elverte a feleségét. Bravó! föl vagy mentve, — szavaztak a törvényt-tevő bírák egyhangulag. És a bockoros emberen imár nem ül senki, sőt egy ur indítványára a még szót nem széledt, vagy még meg nem szokott vadászok és vadászok között egy kis gyűjtést is rögtönöznek a szegény bockoros férfi javára. — Hát az anyós? — Az, mikor látta, hogy a pórt elveszítette, szó péköl tovább lisztelt . . .

— **Párbaj.** Egykori primásunk, Pege Károly, jelenleg szabadkai cigányprimás a zombori Csitaznicza vendéglőben hangversenyt tartott és fényes dícső-éget aratott. Ezt a dícsőséget irigyelte meg Kolompár Sándor, ottani primás és hegedű-párbajra hívta ki Pege Károlyt, a mi a jelen voltak nagy élvezetere meg is történt és az utóbbi fényes győzelmével végződött.

— **A vrácsáló.** Van Ó-Beesén (többek között) egy kasza-kapakerülő ember, Pap József, a ki dolog helyett a szegény hiszékeny népet bolondítja el, így zsarolván ki attól a pénzt. Ez a jeles firma a közel multban Adán próbált üzletet csinálni, többeket „pénzszással” hitegetve. Az illetők, szerencsére köznépünk manapságbeli józan felfogásának, a helyett, hogy az ámitó szóra halgattak s az előlegül kért 5 forintot a „vrácsáló”-nak lefizették volna, az előjárásának jelentették fel Pap Józsefet. Így került a vrácsáló-mester a járásbeli főszolgabíró elé, ki aztán alaposan rá adta az íjlesztet a pénzsóra.

— **Járványos betegségek.** Szabadkán a tanítónőképzőben a hagymáz kezdett állandó tanyát ütni, úgy, hogy e miatt az előadásokat hosszabb időre be kellett szüntetni. Ó-Kannizsán és Adorjánon pedig a torokgyík s zedi íjlesztő számban áldozatait.

— **Pártoljuk a magyar ipart.** A karácsonyi és ujévi ünnepek alkalmából, midőn az emberek komoly realis dolgok iránt is sokkal fogékonyabbak mint máskor, alkalomszerűnek találjuk ismételve felemleni szavunkat a hazai ipar érdekében. Iparunknak ma már számos ága nemcsak kiállja a versenyt a külföldel, hanem azt sok tekintetben felül is mulja. Ott van például többek közt a pótkávé, mely ma már minden háztartásban kiegészítő részét képezi az ázsiai szemes kávénak, mivel annak hevítő és izgató hatását ellensúlyozza. S a pótkávékat eddig mind külföldről importálták hazánkba úgy, hogy esupán egy cikkkért évente 2 és fél millió forintot fizetünk a külföldnek. Szalády Antal fővárosi gyáros és kereskedő e bajon segíteni óhajtván Hungaria gyógykávét gyártatni úgy rendezte be, hogy mindig friss, kitűnő pótkávéval szolgálhasson a közönségnek. S tényleg Szalády gyártmányai jószáguk, tartóságuk kitűnő zamatok és szép színök által minden tekintetben felülmulják az összes e nemű külföldi készítményeket. Hungaria-kávé **táp-és gyógykávét** már régen ismeri a nagyközönség. E kávé gyomor- bél- és fejbajokban orvosok mint magánosok által kitűnő házi szernek van elismerve nemcsak itt benn az országban, hanem a külföldön is, hol époly terjedésnek örvend mint idehaza. Már az 1885. évi budapesti orsz. kiállításon be volt mutatva Szalády gyártmánya s ott kitűnő minőség és versenyképességeért nagy éremmel lett kitüntetve. Azóta megjelent Szalády „Hungaria és Szaládi-kávé”-jával majd minden kiállításon és mindenütt a legelső kitüntetésben részesült. Ez évben is három helyen mutatta be gyártmányait: Löttichben (Belgium), Bécsben és az aradi kiállításon. Nem maradt el sehol a jury egyhangu elismerése, mert a löttichi kiállítás arany a bécsi és az aradi pedig ezüst éremmel tüntette ki Szalády gyártmányait. Ily sokirányu s általános elismeréssel szemben szinte feleslegesnek véljük e kitűnő pótkávékat bővebben ajánlani és méltatni, de szemben a külföldi pótkávék nagy elterjedésével s azok ok nélküli, sőt káros dűdelgetésével, hazafias kötelességünk minden magyar embert, különösen pedig a magyar házi asszonyokat felhívni hogy honleányi buzgalommal karolják fel a hazai eme kitűnő termékeit, ne adjanak ki pénzt behurcolt idegen s mindég rosszabb pótkávékért, midőn itt van közel hozzánk a jó hazai gyártmány melyet ha felkarolunk nemcsak háztartásunkban érünk el megtakarítást, hanem a hazai ipar ügyének is szolgálatot teszünk.

Felölös szerkesztő: HARSÁNYI JÁNOS.
Kiadólap-tulajdonos: SCHVARCH SÁNDOR.

!! VALÓDI HAUSWALDT KÁVÉ!!
a legjobb s szaporaságánál fogva, a legolcsóbb pótkávé.

